

L'excusat (II)

(ALDC, II, 242. L'excusat)

(En aquest mapa presentem la convivència de *vàter* amb mots tradicionals; veg. mapa 169.)

Entre els noms més locals cal citar els més directes i escatològics (*cagador* 49, 188; *caganer* 5 “el nom més *bastro*”; *pixador* 48, 170; *orinador* 36), els formats sobre la idea de privacitat (*privada* 99 < [cambra] *privada*; *secret*, *-es* 4, 5, 30 < [cambra] *secret*; *reservat* 52), la del lloc on es tiren les deposicions (*bassa* 31, 36, 44, 50, 56, 63, 76, ja condemnat per les *Regles de esquivar vocables* del s. xv: “Evitar de dir... *baça* per latrines o privades”; *femer* 75), la de necessitat (*necessària* 15, 55, en cat. antic ‘necessitat’); o bé resultat d’un ús eufemístic (*Cal Gregori* 168; *anar a pagar el sastre* o *anar de calça* 40), a voltes

de caràcter depreciatiu amb arrels històriques i un ús humorístic, com la denominació antiborbònica dels austriacistes (*Can Felip* 28, *Cal Felip* 45, *Cal Felip Quint* 45, 120) i la dels felipistes (*número cent* 16, 34, 35, 43, 48, 52, 59, 68, 69, 119, 120, 124, 133, 168, 183, 186; recordem que Felip V va suprimir el Consell de Cent); no falta el recurs a un registre culte (*latrina* 7, del llat. LATRINA, contracció de LAVATRINA, der. de LAVARE) o el manlleu (alg. *còmod* 85, del sard *còmodu*, i *xesso* 85, de l’it. *cesso*, participi de *cedere* ‘retirar-se’).

Dels mots aquí tractats són normatius *latrina*, *bassa*, *orinador*, *pixador*; de *caganer* i *cagador* només s’accepten els femenins; *necessària* figura com antic.

